

szám.

k. u.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 hová a lapba szánt kéziratok
 — reklamációk és —
 előfizetési pénzek küldendők
 — Maros-Vásárhely, —
 Szentgyörgy utca 9. szám.
 — ev. ref. lelkészi lakás. —

VASÁR NAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
 ev. ref. lelkész.

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
 ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 „Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:
 minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
 Fél évre . 2 kor. Egy számára 10 fill

A felséges példaadás.

A nyári napok unalmába a közelmúltban egy izgalmas szenzáció vegyült: a német császár és az orosz cár egymással való találkozása. Már a hír maga feltűnést keltett, mert száz és száz kombinációja merült fel a feltevéseknek, eshetőségeknek s az ilyenkor szokásos merénylet-terveknek.

A két hatalmas birodalom uralkodója csakugyan találkozott egymással Svinemünden, a porosz tengerparton, a hol a fürdőzők sokaságában mindig tekintélyes számu magyart találunk azoknak sorából, a kik előszeretettel szoktak tüntetni azzal, hogy külföldön szorakozva költsek el drága, jó magyar pénzüket.

Hogy mit végzett a két uralkodó az nem tarthatik reánk. Az bizonyos, hogy lehetett okuk a tanácskozásra, hiszen Oroszország már évek óta a legszerencsétlenebb belső zavaroknak a színhelye, Németország hatalmas terjeszkedését pedig irigy szemekkel nézik a többi hatalmasságok. Mindenki sejti, hogy valami nagyobb esemény előzménye volt a két uralkodó találkozása, de a legjobban értesült hírlapok sem tudnak egyebet tenni, mint, hogy a találkozás külső részleteiről, az aprólékosságig menő leírással kárpótolják az olvasókat.

A hosszú tudósítások között egészen elrejtve van egy, a mi pedig reánk igazán nagy fontossága. Ez azon vasárnapi eseményekről ad számot, a mikor Vilmos német császár a Hohenzollern — jachton tartott istentisztelet alkalmából maga vette kezébe a bibliát és prédikációt mondott az összegyűlt urak és katonák előtt. A textus Pál apostól Galatákhöz írott levelének VI. rész 9-ik verse volt:

„A jó cselekvésbe pedig ne fáradjunk bele; mert ha el nem lankadunk aratni fogunk a maga idején.“

Hogy mik voltak a császári predikátor igehirdetésének részletei arról nem szól a távirati tudósítás. Mindamellet nekünk úgy látszik, hogy ez a jelenet, amely Svinemünde előtt a vasárnapi verőfényben lefolyt, igazán megérdemli a figyelmet, mert míg egyrészt mutatja Vilmos császárnak vallásos érzületét, másrészt olyan, amely a papságba új önértetet, új lelkesedést, talán új tetterőt is önt.

A németek hatalmas császára, kezében a bibliával, mint az Úr igéjének hirdetője, ebben a hitetlen vallástalanságra szivesen hajló, élvezni vágyó korban igazán ritka és meglepő jelenség.

Mikor annyian, a sokkal kisebb állásban levő emberek közül szinte szégyelnének a valóságosság hírébe keveredni, akkor Vilmos császár

épen ellenkezőleg becsvágyát helyezi abba, hogy katonái, sőt az egész világ előtt mint ilyen tünjék fel. Van oka reá bőven. Elődeinek nagy, világgraszoló vállalkozásai, a népbe oltott kötelességtudás, szigorú erkölcsi felfogás nélkül nem sikerültek volna soha. Ezek az ideális tulajdonok, ezt Vilmos tudja jól, kell hogy a vallásra támaszkodjanak, vagy különben nem fognak támaszkodni sehová sem. Épen azért minden idők és korok okos uralkodói megbecsülték a vallást, igyekeztek azt népükönél terjeszteni, erősíteni és ellenségei voltak minden oly törekvésnek, amelyek ezzel szembe állva, a társadalomnak, tehát az államnak gyengítésére is vezetett.

Vilmos császárnak példája alkalmas arra, hogy új ideáloknak nyisson utat és új lelkesedéssel töltsen meg azokat, akik a papi pályára lépve, hivatva vannak a népnek jellemét formálni, cselekvényeit irányítani. Mert valóban nem lehet csekély azon hivatás, amelyben résztvenni egy császár is dicsőségnek tartja. Valóban nem lehetnek jelentéktelenek azok a feladatok, amelyek ezen az úton elérhetők, sőt igazában véve ha közelebbről tekintjük a dolgot, be kell látnunk, hogy ezek a legbecsesebbek is.

Vilmos császár nem elégszik meg azzal, hogy a törvények erejével uralkodjék alattvalóin. Szébbre, nemesebbre vágyik; azt akarja, hogy a szívek s az alattvalók belsejében formálódó meggyőződés felé hajtsa azokat, akik a német határok között élve ott keresik és találják boldogulásukat. Ha ezt elérte, nemcsak nyugalmas és eredményekben gazdag uralkodást biztosított magának, hanem elfoglalta egyszersmind saját népén kívül a többi nemzetek elismerését, talán bámulatát is.

A magyar kálvinista főúri osztály, de általában azon világiak, akik a maguk körében bizonyos tekintélyvel bírva, vezethetik az alantabbállók gondolkodását, jó ha fel tekintenek Vilmos császár felé és követve példáját, mindent megtesznek a nemesebb ideálok felkeltésére, azoknak erősítésére. Ha ez bekövetkezik, egy új, a réginél szebb kor várhat reánk, mely gazdagabb lesz sikerekben és közelebb jő ahhoz a célhoz, hogy minél többen legyenek boldogok és meg-

elégedettek az emberek között tekintet nélkül a társadalmi állásra és vagyoni helyzetre

A németek császáranak cselekedete mindenestre csakugyan felséges példaadás!

Boldogságot . . .

— Sturm után. —

Boldogságot, nyugtalan szív

Ne a távolban keress!

A boldogság önmagadban,

Csak higgy, remélj, türrj, szeress!

Gyors szárnyakon h'jába szállnál

Önmagadtól messze el:

Vélt boldogság, kergető vágy

Kinjai közt veszne el.

A nagy világ, a mit keressz.

Nem adhatja néked azt . . .

Nem boldogság kis forrását:

Harcot, gondot, bút fakaszt.

'Sz itten minden elmulandó,

Változandó tünemény;

Állandónak, mit ma hittél:

Holnap sirsz már hült helyén . . .

— *Boldogságot, nyugtalan szív,*

Hát ne távolban keress!

A boldogság önmagadban, —

Csak higgy, remélj, türrj, szeress!

Staudner Mátyás.

Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól. Róm. 1, 7.

Nincs Isten előtt személyválogatás. Rom. 2, 11.

Idő előtt semmit ne ítéljetez, mignem eljön az Ur a ki a setétségnek dolgait világosságra hozza; és a hiveknek tanácsait megjelenti; és akkor leszen mindennek istentől dicsérete. I Kor 4, 5.

Hogyha megmaradtok a hitben erősen megfundáltatván és el nem távoztok az Evangeliumnak reménységétől melyet hallottatok, mely predikáltatott minden teremtetett minden állatnak, mely az ég alatt vagyon:

Az ő testében való halála által szentékké, fedhetlenékké és ártatlanokká teszen titeket. Koloss. 1, 22. 22.

Teleki Sámuel gróf,

udv. kancellár.

(1739—1822.)

Köze'ebbről jelenik meg Teleki Sámuel gróf udv. kancellárnak 1759—1763-ig terjedő *Útinaplója*. Kevés-sel halála évfordulója (aug. 7.) után bemutatjuk a kiváló államférfiúnak és hűséges hitvesének egykoru arcképét.

Teleki Sámuel gróf, a magyar, kivált a protes-tánság hallhatatlan emlékü Maecenása, a Teleki-könyvtár örök-emlékü alapítója, melyre 800 ezer frtnál többet költött, született Gernyeszegen 1739. nov. 17-én. Atyja gróf Teleki Sándor, anyja petki Nagy Zsuzsánna volt.

Tanulását a szülő-háznál kezdte és foly-tatta Celnáni Orbán Pé-ter vezetése alatt. Gondos nevelésben és ta-nításban részesült.

Kovács József szé-kelyudvarhelyi, majd nagyenyedi híres ta-nárral külföldi egye-temekre ment 1759. őzsén. Először Baselen állapodott meg, hol két évet töltött. A latin, francia és német nyelvek teljes elsajá-tításán kívül mennyiség-tanban, természettan-ban, theológiában és jogitudományokban is kiváló sikerrel haladt.

Később Hollandiába ment. Az utrechti egye-temi tanárokkal utóbb is szives barátság kö-

tötte össze. Egyiküknek biztatására Janus Pannonius humanista költeményeit 13 különböző kéziratból ki-adta, s több mint 70, eladdig ismeretlen epigrammal bővítette. Hollandiai időzése alatt annyira nőtt a főri ifju szeretete a tudományok iránt, hogy itt vetette meg alapját a később nagyra nőtt és közjóra szentelt országhírű könyvtárának.

Hollandiából Párisba ment. Kiváló tudósok mel-lett a mennyiségtanban és csillagászatban tökéletesi-tette magát, s a könyvtárakat szorgalmasan látogatta.

Kaunitz párisi követ bemutatta az ifju Telekit XVI. Lajos francia királynak.

Négy évi külföldi utjából haza indulva Mária Terézia királynő előtt is megjelent, Az éles látásu ki-rálynő felismerte a nagyjövőjü grótot. Hazaérkezte után történt, hogy a tordamegyei főispánságra a kor-mányszék felküldvén a kijelölést, első helyen gróf Bethlen Pál táblai elnököt, másodikon Teleki Sámuel-t ajánlotta, s midőn a felküldés után a királynő maga szólította fel: miért nem kéri tőle e mőtóságot? így válaszolt: „Egy idősebb és érdemesebb hazafi van

ajánlva, magamat ala-csonyitanám meg, ha ennek mellőzésével kérném felséged ke-gyelmét.“

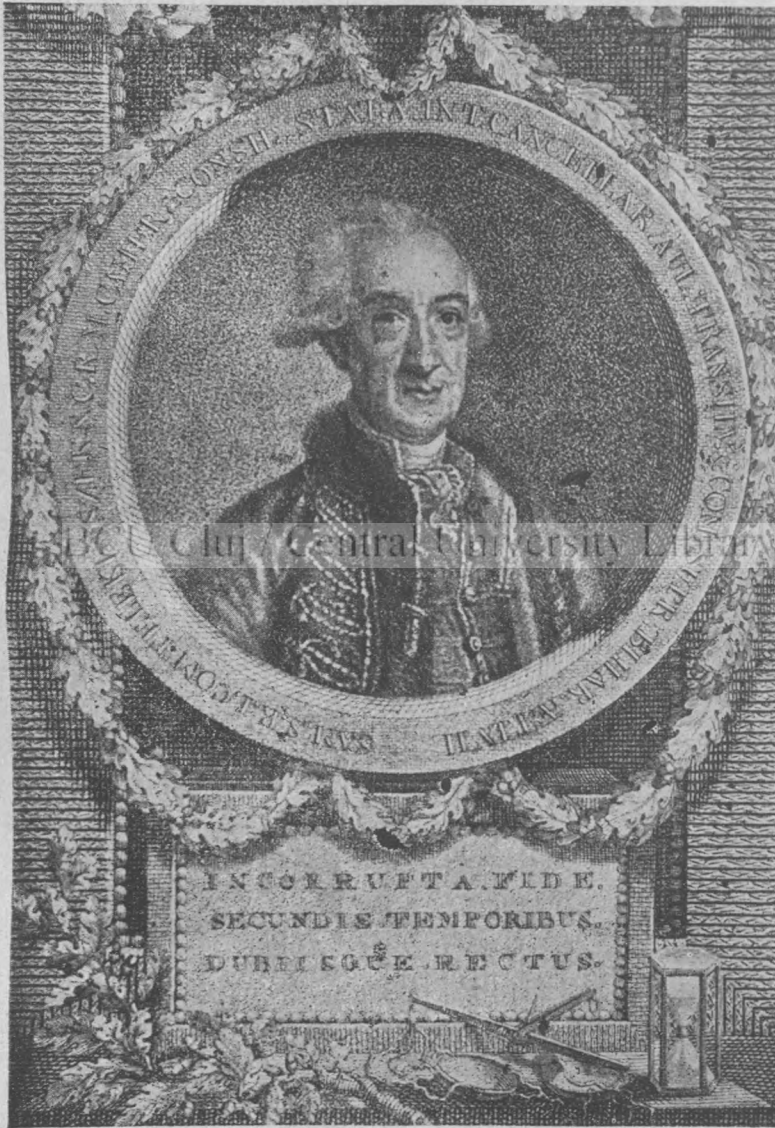
Harminc éves korá-ban, 1769-ben nőül vette iktári gróf Beth-len Zsuzsánnát, kivel sáromberki birtokán el-vonulva a csendes nyu-galomban szentelhet-e volna magát a tud-mányok művelésére, ha a haza más szol-gálatra nem hívja. Bethlen Zsuzsánnával kötött házasságát meg-előzőleg Bánffy Ágnes bárónőt óhajtotta nőül venni. Ebben erővel meggátolták. Jegyesét katonai karhatalommal Bécsbe vitték és kato-lizálták, hogy ezzel őt is áttérésre kényszerítsék.

Auersperg gróf, Er-dély kormányzója 1774-ben Nagyszeben-be rendeli s előmu-tatja a királynő azon rendeletét, hogy azon-nal hívassa maga elé gróf Teleki Sámuel-t

s ő Felsége nevében kérdezze meg, hogy semmi hi-vatalt nem akar folytatni? Az igenlő válaszra küküllő-vármegyei főispánnak kinevezték.

Nyolc év múlva II. József Biharmegye főispánjává nevezte ki. 1787-ben a magyar és erdélyi egyesült kancelláriához alkancellárnak, majd II. Lipót alatt a kancelláriák különválasztásával erdélyi kancellárnak neveztetett ki.

I. Ferenc polgári érdemeinek jutalmazásául a Szent-István-rend nagykeresztjével tüntette ki.

Az egyház szolgálatban nem kevésbé buzgolkodott. A nagyenyedi főiskolának 1767-től kezdve főgondnoka volt, melyet pontos lelkiismeretességgel viselt, úgy hogy Erdély polgári és vallásos hullámoktól csapkodott és hányt hajóját tapintatos óvatossággal vezette ötven éven át.

1822. július 30-án beteg lett s az orvosok rendelvényeit olvasván, sejté halála közeledését, de nem rettent meg. Aug. 7-én virradóra mondá: „érezem, hogy gondolataim zavarodnak“ s azon nap délután 2 órakor meghalt.

Miután a végtisztességet megadták, végrendelete értelmében — hogy porai hazai földben nyugodjanak — leszállították Bécsből Sáromberkére, hol szept. 9-én tették földi maradványait az óhajtott hazai föld kebelébe.

Az erdélyi ref. főkonsistorium u. a. év november 17-én (születése napján) közönséges gyászünnepélyt rendelt, mely alkalommal szónokoltak: Kolozsváron Csizsár Sámuel és Méhes Sámuel, Nagyenyeden Szász Lajos és Hegedűs Sámuel, Maros-Vásárhelyen Antal János, Székelyudvarhelyen Bodor Pál és Bodola Sámuel, Zilahon Salamon József.

Siriratát maga készítette még 1813. márc. 20-án, melyet végrendelete mellett találtak. Ebben igen jellemzően írta meg életét.

A nagyhirű könyvtárra, Bethlen Zsuzsánnával, ki maga is könyvgyűjtő volt és számos magyar könyvét közhasználatra átengedte, az eddig tett roppant kiadáson kívül 68.611 frtot, három jószág buza és rozs dézmáját és két malom vámját hagyta egyházi és iskolai célokra.

Náthán.

(Sámuel XII. 1—13.)

Uriás asszonya illatos termében
Csókra várja régen ó a nagy királyt.
Uriás asszonya — szerelme hevében,
Hamar elfeledte daliás urát!

... És Dávid királynak az ítélőszéke
Mintha tüzes lenne máma, de nagyon,
Igazságot úgy oszt hamar, — csak sietve,
A lelke zaklatja — s sóhajt: szomjazom.

... Belép a terembe viseltes ruhában
Náthán, ki prófétál Izrael felett.
Szegény báránypáról szól csendes szavában
S az egyszerű szótól Dávid megremeg.

... Azután morajlik, mint a tenger árja
És Dávidnak arcán kigyul a harag:
„Sujtsa le azt az Úr kemény igazsága,
Kit a szegény ellen visz az indulat.“

Mint az Úr villáma, szól most a próféta:
„A szegény volt -- király -- szolgád Uriás“:
Asszonyát, életét, vagyonát rabolta,
A haragod. Király! — Rajtad a romlás!

Uriás asszonya illatos termében
Vár még a királytól csókot, szerelmet;
De más az érzelem Dávidnak lelkében:
A Náthán beszéde: — lelkiismeret!

Osváth Lafos.

Isten igéje.

A betegek barátja.

ELSŐ RÉSZ.

Bibliai történetek.

I.

Ó-Testamentum.

5.

A gyermektelen Ábrahám.

Uram Isten, mit adnál énneken
holott én gyermekek nélkül járok.
I. Móz. 15, 2.

A midőn a bibliai történeteket végig akarom lapozni veled, a hívő Ábrahám mellett nem mehetünk el szó nélkül. Szólanunk kell róla. Igaz, hogy a szentírásban nincs semmi feljegyezve, hogy ő valamikor beteg lett volna, de a beteg ember azért sokat okulhat az egészséges ember dolgairól is.

Ábrahámot az Uristen régi hazájából kihivta s Kanaánba telepítette le. Itt ő, övéivel együtt nagyon megelégedetten élhetett. Barmai csordaszámra, szolgálai egész sereggel voltak. A tartomány a melyet Isten az ő számára rendelt nagy és szép volt. Barátai tisztelték, ellenségei félték s Istennel nagyon szerette. Mi lehetett még ennél is több?

Egyszer így szólt az Úr Ábrahámhoz: „Pajzsod vagyok s nagy lesz a te jutalmad.“ Hogy Isten az ő védőpajzsa, a ki őt minden veszélyben megvédelmezi: ez, az ő istenfélő lelkének volt jutalma s csakugyan nem volt ő hozzá hasonló kegyes ember akkor az egész világon. És mégis, mintha panaszkodást fejeznének ki e szavak: „Uram Isten, mit adnál énnekem, holott én gyermekek nélkül járok.“

Ábrahám egyre vénült s minél jobban gyarapodott földi gazdagsága, annál nagyobb gonddal tekintett a jövő elé. Vajjon mit kívánhatna még az Urtól a mit ő meg ne adna neki? De mit ér minden a mit addig is nyert s a mit még ezután is kapna? Nincs utódja, a kire javait ráhagyná. Már el volt öregedve s még mindig gyermektelen volt.

Lássátok, akárhányszor tapasztalhatjuk, hogy egészséges és gazdag embereknek is vannak betöltetlen kívánságaik. Hány és hány ember lehet a ki bír mindennel, élete csupa boldogság és öröm volna — ha... Oh, ha ez a „ha“ nem volna ott a legtöbb esetben. Képzeljétek csak el Ábrahámot a mikor így vivódik magában: „Mit ér mind ez? Öreg vagyok s gyermektelenül halok meg!“

Tehát van értelme, hogy irigykedjünk másra s panaszkodjunk ha más sorsát jobbnak látjuk? Balga az olyan ember a ki így tesz. Lelki nyugalommal s alázatos szívvvel fogadjunk Istentől mindent. Az ő akarata nélkül semmi sem történhetik velünk. A mit ő cselekszik velünk az a jó és úgy jó. Legyen meg az ő szent akarata!...

Kegyesség útja.

Szeresd az Úr Jézus Krisztust.

A Jézus Krisztus iránt való benső igaz szeretetnek meghatározó és fenséges példáját nyújtotta az a szomorú gyász eset, midőn a magyar nemzet által annyira szeretett legmagyarabb kir. főhercegnek a boldogult Józsefnek, nagyreményű fia László, egy vadászat alkalmával történt szerencsétlen lövés miatt halálos ágyon feküdt. Az

utolsó óra közeledtekor (1895 szeptember 6.) a következő szivreható jelenet folyt le:

Az alig husz éves fiatal főherceg édesanyja, Klotild kir. főhercegasszony, mikor az orvostól megtudta, hogy László főherceg menthetetlen, maga vállalkozott arra, hogy fiát a halálra elkészítse. Oda hajolt arca felé s anyai szeretetének sugaraival bera-gyogva haldokló fia homlokát, az anyai szeretet szelid szavai-val mondta neki: „Édes fiam, Jézus magához fog szolitani. Szeret, magához fog venni. Nemsokára színről-szinre láthatod, akit úgy szeretél. Készülj, Jézushoz mégy“. Ezek a szavak oly mély érzéssel és oly csodálatos erős hittel voltak mondva, hogy László főhercegre, ki édes anyja szerető szívével nevelkedett fel, e szavak

megnyugtatólag hatottak s így felelt: „Hiszek anyám Benne. Hiszem, hogy Jézushoz megyek, imádkozzál velem“. A főherceg, ki utolsó pillanatig magánál volt, teljes öntudattal és megnyugvással készült utolsó pillanataira. Klotild főhercegnőnek a legnagyobb vigasztalása lett, hogy László fia teljesen megigazulva a boldogok halálával költözött el erről a világról és ez a tudat nagy lelkiert kölcsönzött neki és családja tagjainak a fölötté nagy csapás elhordozására.

Örizkedjétek a rosz társaságtól.

Ti Istennek bárányai vagytok s a rosz társak reátok nézve mindmegannyi farkasok, a kik a nyáját megakarják rontani. Minden egyházközségben vannak farkasok, a kik lopni járnak, kárt és szerencsétlenséget okoznak. A kegyetlen természetű ember csakugyan olyan, mint a vadállat. Örizkedjétek tőle. Már gyermekkorában legyen gondotok az emberre. Ha látjátok, hogy kegyetlenségre hajlandó fiú, vagy leány kinozza

az állatokat, szivtelenül megöli a madárfiókákat s a fészekből elszedi tojásaikat: biztosra lehet venni, hogy az ilyen gyermekből rosz férfi, vagy nő válik — hacsak Isten kegyelme rosz természetét, vagy gonosz szívet a jóra nem változtatja. A jó szivűek Isten teremtményeit s így az állatokat is védik és kimélik.

Egy idegen művelt ország hercegről akárok nektek idevonatkozólag egy igaz történetet elbeszélni. Ezt a herceget a történet úgy említi, hogy a „vatterloai hős“, mert ő győzte le I. Napoleont, a franciák császárát „világhódító“ utjában. Ennek közületek némelyek a nevét is tudják: Vellington, a híres angol hadvezér volt. Egyszer a város kertjében sétálva, meglátott egy kis fiút, a ki nagy figyelemmel nézegett valamit. A herceg

hozza ment és kérdezte, mit csinál? A fiú azt felelte, hogy egy zöldlevéi békája van s azt eteti; de nagy a baja, mert más vidékre kell menni iskolába s nem tudja, hogy kire hagyja kedvelt békájának gondozását. „Menj csak — mondá a herceg — bátran az iskolába s láss szorgalmasan tanulásod után; én, míg oda leszel, állatodnak gondját viselem.“ Ugy tett, a mint mondotta, sőt annál többet, mert időről-időre a herceg a fiút saját irásával értesítette, hogy az állat-

Gróf Teleki Sámuelné, sz. iktári gr. Bethlen Zsuzsánna.

nak nincs semmi baja, mert ő mindig gondolja és eteti. Látjátok gyermekeim, hogy egy ilyen magas rangu férfi, kitűnő katona s jeles hadvezér, mennyire tudta az állatokat kedvelni, mikor még egy zöldleveli békának a gondozását is magára vállalta, sőt állapotáról még leveleket is küldött az állat előbbi kis gondviselőjének!

Klasmok botránya.

Aki valaha végig utazott a koldus, napsütötte Itálián, a sok műemléken kívül harangzugással marad tele a feje. Hajnaltól éjjelig zugnak a harangok, minden tizedik ház templom és minden harmadik papi nevelőiskola, a hol a nép gyermekeit tanítják papok, apácák. És keresztül-kasul a városokban hosszú reverendás, széleskarimájú, fényezett papi kalapos apró gyerekek járkálnak; — akiket a papok kiszemeltek, hogy új generációkba oltás bele a megkövesült dogmák levegőtlen maradi szellemét.

Évszázadok óta drága kincscsel, drága ruhával, aranyedényvel tömik a templomokat, a bigott népet teljesen elvakították s ez a papok elé rakta minden jövedelmét Kiszipolyozva az egyháztól és a csaló, panamákkal teli közigazgatástól teljesen elszegényedve. a jövő világba vetette az olasz minden reményét és gyermekét vakon küldte az egyház felügyelete alatt álló nevelőintézetekbe. De most egyszerre rémes valóságra ébredt és fellázadt, dühében gyilkolni, rombolni kész, feldulja a templomokat és inzultálja a papokat. Az egész nép telve van vad indulattal és az egyházellenes büntetéseknek nem akar vége szakadni.

De nézzük a bünlajstromot, mely magára zúdította vészes lavinát.

1. Egy millanói zárdában, melyben világi apácák tanítottak egyházi felügyelet alatt s s *Fumagalli* testvér volt a főnöknő, meggyalázták a kis növendék-lányokat

2. A Savona mellett levő vanzei zárdában missékkal, imádságokkal elkábították a növendékeket, fiukat és lányokat, teljesen meztelenre vetkőztették őket és istentisztelet keretén belül *fekete-misé*t rendeztek velük.

3. Don Angeli Olcescot, Génua egyik külvárosának, a Sampierdenának plébánosát letartóztatták, *gyermekeket rontott meg*. Az utolsó áldozat súlyos betegen fekszik s a vérbaj tünetei mutatkoznak máris rajta. Orvosok megvizsgálták a plébánost és rajta is vérbajt konstatáltak.

4. Bolzentiban építkezés közben egy nemrég elhunyt újszülött holttestére akadtak. A vasuti pályaudvar kibővítésére az államvasutak igazgatósága egy darab telket vásárolt a Filippina-testvérek zárdájának kertjéből s itt akadtak alig négy láb mélységre az újszülött tetemére. A csendőrség beszállította a lele-

tet a város bonclermébe s egyben megindította a nyomozást. Este nagy antiklerikális gyűlés volt, melyen élesen kikelték az egyházi tanítás ellen.

5. *Vitozzi* nápolyi kammorista plébános megígérte egy fiatal leánynak, hogy külön misét mond neki, hogy szülei beleegyezzenek egy házasságba, melyet eddig elleneztek. A mise megtörtént, de a „*lány többé mint lány*” nem ment onnan ki. A papot letartóztatták.

*

Hirtelenében csak ezeket az eseteket sorolom fel. De ennyi is elég, hogy felnyissa egy ország szemét és háborúság induljon meg a kath. klasmok és papi intézetek ellen. A csendőrség és a katonaság mindenütt konzignálva van s míg máskor Róma hemzseg a papoktól, most alig lehet őket az utcán látni.

A szent Péter-templom előtt levő téren ülök. Az izzó augusztusi napfényen átszáll a Vatikán kapuja előtt álló svájciak piros, sárga, fekete ruhája, villanó sisakja, lándzsája. A magas kőfalon át sötétzöld thuják és ciprusok néznek ki a térre, amelyen egyszerre ürge rikkancshad rohan végig és telelármazza a teret:

— A varrerei zárdát a nép lerombolta... Megverték a papot!...

— Florenzből a della Padia és Josephi templomokat lerombolták!...

— Cappoci Rafaela apácát börtönbe vetették!...

— A szent Katalin rend apácáit Baraccoban letartóztatták!...

Papi és kolostori botrányokkal, templomrombolással van tele minden ujság. A szülők közt végtelen nagy az elkeseredés és mindenfelé sürgősen állami iskolákat követelnek. Egyszerre nagycsomó embert veszek észre. Zaj, veszekedés s a mellékutcából futva érkeznek rendőrök...

— Mi történt?

Egy munkás leköpött egy papot, az rendőrt hívott, a rendőr be akarta vitétni, de a nép kiszabadítja és diadalmasan viszi magával.

És a Szent Péter-templomban zugva kondul meg a harang és a Vatikán kertjére néma csend borul. Benn egyik kis villájában szomorúan üldögél a pápa. A botrányoknak máris van egy következménye. A szent atya eltiltotta a Rómába való zarándokolást. Jobb most a papoknak otthon maradni. És jobb a népnek is. Hiába új syllabus, hiába az óriási pompa, tömjénfüst és fény, töredeznék a régi falak győzelmesen zug elő az új idő...

A harangszó pedig szomorúan sir át a ciprusok fölött el a csendes Campana felé...

Papp Dezső.

A léleknek gyümölcse ez: szeretet, öröm, békeséges türes, kegyelmesség, jóság, hit, alázatosság, mértékletesség.

Gal. 5, 22.

Egyháztársadalmi élet

— **Biblia, vallásos-irat és könyvterjesztő vállalatot Erdélynek!** Talán egyelőre nehéz a kérdés, de kétségtelenül immár elodáztatlan a szükség. Egyháztársadalmi életünk fellendítésére nem is gondolhatunk egy ilyen vállalkozás nélkül, a melynek létesítése kevés anyagi áldozatot, hanem annál több egyszerűséget s Isten-orzága építésére való buzgolkodást igényel.

Ott vagyunk, hogy a biblia, vallásos iratok és könyvek beszerzésénél teljesen az egyes könyvkereskedésekre vagyunk utalva. De sajnosan kell tapasztaljuk, hogy e könyvkereskedések a vallásos igények kielégítésére alig-alig, a protestáns, illetőleg a református igényekre pedig egyáltalán nem gondolnak. Üzleteikben népszerű vallásos tárgyú iratokat nem tartanak sőt bibliát és énekes könyvet sem, vagy ha hosszas kérésre rendelnek is s egy pár darabbal el látják magukat, rendszerint — a rendes árnál jóval magasabb árat követelnek értük s ráadásul a postai s egyéb levélezési díjakat busásan megtéritetik.

Mindnyájan érezzük hiányát a protestáns vallásos irányu gyermekjátékszereknek, képes, mesés könyveknek s tapasztaljuk, hogy népünk között a ponyvának sokszor erkölcsrontó termékei mellett művészetlen, izlésrontó képek vannak elterjedve, úgy, hogy azoknak nemhogy a családi tűzhely építése lenne szerepük, hanem ellenkezőleg. Az ultramontán képkereskedő vállalatok pedig annyira eltöltik papistás képeikkel a köznépet, hogy az állapot az evangéliumi vallásos érzésre is fenyegető hatású. Mindezeket segítő, nyíltan hirdetjük hogy tenni kell ez ügyben s munkás, buzgó lelkesedéssel meg kell vessük alapját egy megfelelő Biblia, vallásos-irat és könyvterjesztő vállalatnak!

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Isten szövetséget köt Ábrahámmal.

(Mózes I. k. 15, 1. és 5—16.)

Lót nemskára aratta az elvetett mag gyümölcsét. A sodomabeliekkel maga is nagy veszedelembé került és Ábrahámnak köszönheti szabadulását. Isten az önzetlen és önfeláldozó férfit megjutalmazza azzal, hogy szövetséggel erősíti meg ígéréteit.

Aranymondás.

Az igaz ember hitből él. Róm. 1, 17.

Oktató jegyzetek.

I. A szövetség ígéréte. Nagy bátorsággal szabadította meg Ábrahám az ő atyjafiát az ellenségtől. Most az a gondolat bántotta, vajjon nem fognak-e ama hatalmas királyok visszatérni, hogy őt megsemmisítsék. S azután mi lesz az Isten ígéréteiből, hogy nagy néppé teszi, a melyből a Megváltó is származik. De az Isten, a ki elhívta, hű és most szövetséget is köt Ábrahámmal, hogy megerősítse hitét. Az Úr lesz neki paizsa, az Úr lesz jutalma. Megcselekszi minden akadálynak dacára, hogy nemzetisége olyan legyen, mint az ég csillaga, olyan sok és olyan ragyogó Ábrahámtól származzanak azok, kik sokakat igazságra vezetnek és örökké fnylenek (Dániel 12, 2.) Megcselekszi, ha majd szenvedni kell a népnek Isten mégis diadalra vezetői. Ábrahám hitt az Istennek és azért igazságot tulajdonít neki az Úr. Elöttünk is megnyitja az Úr az ő ígéréteinek gazdag kincstárát; hozzánk is szólnak az ég csillagai, az ég madarai, a mező liliomjai. De még sokkal inkább a Szentírás, melyben mint fényes csillag egyik ígélet sorakozik a másikhoz. Hígyünk mi is az Isten beszédének.

II. A szövetség jele. Aldozati állatok közt mutatkozott az a jel, a mivel Isten megerősítette a szövetséget. A megemésztő tűz az Isten szent buzgóságának a jele. A mi szövetségünket is egy tökéletes áldozattal erősítette meg. Jézus megsebzett testén kijelentette az Úr az ő szentségének és igazságának tüzeit, mely ott megemésztette a bűn hatalmát. A ki bizik e szövetség jelében, a keresztfa áldozatában, az megigazul hite által és él. A mi részünkről is tartjuk meg a szövetséget hűséggel, szeretettel, engedelmességgel szolgáljunk az Úrnak.

Luther Mártontól azt kerdezték, hol maradna, ha cserben hagyná védője, a szász fejedelem? Azt felelte: Az ég paizsa alatt!

— **Kitüntetett püspökök.** A hivatalos lap ma egy heti száma, — ritka eset a mai időkben — olyan eseményről ad hírt, ami minden protestáns emberben kivétel nélkül örömet és meglepedést kelt. Ugyanis a király Kiss Áronnak, a tisztántuli református egyházkerület püspökének, a magyar országgyűlés főrendiháza tagjának és Zelenka Pálnak, a tisztai ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület püspökének, a magyar országgyűlés főrendiháza tagjának, egyházaik érdekében és általában a közpályán kifejtett sok évi buzgó és érdem-dus működésük elismeréséül, a Lipót-rend középkeresztjét díjmentesen adományozta. Híre járt ugyan már régebben, hogy e két püspökünk a v. b. t. t.-ot fogja megkapni, — de már akkor kétkedéssel fogadtuk a hírt, tudva azt, hogy protestáns püspökök a mai időkben nem igen lesznek v. b. t. t. bárha ezerszer is jobban rászolgáltak e kitüntetésre, egyházuk, hazájuk érdekében tett fontos szolgálataikkal, mint azok, akik jutott jussuknak tekintették a v. b. t. t.-ot. A két kitüntetett püspök közül az idősebbik Kiss Áron Kilenczvenegy évvel vállain, ma is teljében van kiváló szellemi erejének. Hasznosan eltöltött munkásságra tekinthet vissza, amelylyel egyaránt használt hazájának egyházának és az irodalomnak is. Gyönnörű pályát futott be, hatalmas munkássággal, s működése, hajlithatatlan magyar jelleme, s tántorithatatlan protestáns lelkülete olyan eredményeket produkált, amelyek évszázadok multával is történeti jelentőségre tarthatnak számot. Zelenka Pál, ki Sárkány helyére került be a főrendiházba, közszeretnek örvendő főpap. Egyénisége, szeretetreméltósága és főleg nagy tduományos képzettsége mindenütt csak barátokat és tisztelőket szerzett neki. Kitüntetése a legnagyobb örömet fogja kelteni az egyház minden fiában, amelynek Zelenka egyik legbuzgóbb főpapja. Agilis magyar lelkü ember, aki a haza és az egyház érdekeit soha nem téveszti szem elől, s minden ténykedését ezek a szempontok hatják át.

— **Értesítés.** A marosludasi ev. ref. egyház orgonáalapja javára 1907. évi augusztus 18-án vasárnap a „Központi szálloda” helyiségeiben szépen sikerült zártkörű táncestélyt rendezett.

Ország-világ.

— **Oláh politikai tüntetés.** A magyarországi oláhok vasárnap ünnepelték az oláh nemzetiségi politika legöregebb vezetőjének, ilyéfalvi Papp Györgynek hetvenkettedik születése napját a Szilágy vármegyében levő Ilyéfalván. A családi és politikai ünnepségre Romániából több országgyűlési képviselő jött el, hogy a Nagyszebenben megtartandó oláh nemzetiségi gyűlés felől tanácskozzék. A vendégek között ott volt Filipesco Niku volt miniszter, az uj-konzervatív párt feje és Cantacuzéna volt miniszterelnök két fia, kik az ó-konzervatív párthoz tartoznak. A miniszteri

rendelet ellenére összeülő oláh nemzetgyűlés dolgába tehát idegen állam alattvalói is beleavatkoznak. Természetes, hogy az Astra egyesület, amely állítólag csak közművelődési ügyekkel foglalkozik, szintén kivette részét a politikai tüntetésből és ilyéfalvi fiókjának közgyűlését a Papp ünneppel kapcsolatosan tartotta meg.

— **Kazablanka bombázása.** Franciaország és Spanyolország véres elégtételt szereztek maguknak Marokkóban alattvalóik lemészárlásáért. Néhány héttel ezelőtt történt, hogy Kazablankában Marokkó kikötővárosában az európaiak ellen felizgatott benszülött lakosság néhány francia, spanyol és olasz alattvalót lemészárolt. Az algezirászi konferencia megállapodásai értelmében Franciaországra és Spanyolországra hárul a feladat, hogy Marokkóban rendet csináljanak s ebben az esetben épen ez a két állam volt a legközvetlenebbül érdekelt fél. A spanyol és a francia hadihajók megjelentek Kazablanka előtt. A hadihajók parancsnoka és a városi hatóság között az a megállapodás jött létre, hogy a franciák csapatokat szállítanak partra a konzulátusnak és az odamenekült európaiaknak védelmére. De a benszülöttek megszegték az alkut, mert amint a francia csapatok a város elé érkeztek, a benszülött katonaság sortüzzel fogadta őket. A franciák erre szuronytsegezve nyomultak a városba, igen sok benszülöttet megöltek és nagynehezen eljutottak a konzulátus épületébe. A megállapodás megszegése miatt a francia hadihajókból bombázni kezdték a várost, amelyet a hadihajók gránátjai csaknem teljesen romba döntöttek. Természetes, hogy ezek az események még jobban felizgatták a benszülött lakosságot az európaiak ellen és még jó sokáig el fog tartani, amíg az európai hadihajóknak és csapatoknak tüzzel és vassal sikerül a nyugalmat és rendet Marokkóban helyre állítani és biztosítani az ott élő európaiak életét és vagyonát.

— **Változás a székely kirendeltségnél.** A földmivvelésügyi miniszter a székely kirendeltség eddigi vezetőjét, Balogh Vilmos államtitkárt ez állásra történt kinevezése folytán a székely földmivvelő nép gazdasági fölsegítésére irányuló tevékenység vezetésétől, e megbízásában kifejtett kiváló szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentette és ez akció vezetésével Kazy József miniszteri tanácsost bízta meg. Kazy József éveken át vezeti a hegyvidéki kirendeltséget nagy buzgalommal és igen jelentékeny eredményekkel. Így a székelyek ügyét jobb kezekre bízni nem is lehetett volna.

— **Apponyi nyilatkozata.** A „Pester Lloyd” politikai munkatársa felkereste Eberhardon gróf Apponyi Albert kultuszminisztert s kérdést intézett hozzá az aktuálisabb politikai helyzetre vonatkozólag Apponyi kijelentette, hogy a kiegyezés még koránt sincsen betetőzve. E kérdésben Kossuthtól levelet vett, melyben az áll, hogy a kiegyezés még csak az előkészítés stádiumában van. A választási törvényre vonatkozólag kijelentette, hogy annak munkálata annyira előre van haladva, hogy az őszszel a Ház elé kerül; egyben megcáfolta azt a hírt, mintha az alkotmánybiztosítékok és választási törvények között jüktim volna.

Az áldomás vége.

Hajdu Nagy Illés korán ébredt. Még hirehamva sem volt a hajnali derengésnek. Hosszu az ut Bogozig, ahol vásár lesz. Korán kell indulni, ha az ember azt

akarja hogy idejében ott legyen. Illés gazdának pedig épenséggel hogy ez vala a szándéka.

Egy kettőre készen az öltözködéssel. Nem sokat teketóriázik vele. És nincs talán még négyedórja sem, hogy kidörzsölte az álmod szeméből, máris utban van a vásár felé.

Maga előtt hajtja a Bimbót meg a Csákót. A saját nevelése két gyönyörű tinójt. Jó takarmányon éltek egy idő óta, de meg is látszik rajtuk Számitgatja, hogy mibe került a följavításuk és hány korona üti értük pár óra múlva a markát.

A keményre fagyott, göröngyös uton nehéz a járás. A tinónak négy lába van, mégis csetlik-botlik. Hogyne történe meg ez az emberfián, akinek csak kettő vagy. Azok is nagy, iromba csizmákba szorítva.

Nem csoda, ha Illés gazda sehogysincs kibékülve a helyzettel. Bárhogy akarja is magát legényesen tartani, csak sehogysen sikerül az. Az egyenetlen talaj minden pillanatban ide-oda rángatja.

Az üstöke is beleizzad a hantós uttal való küzdelembe. Szinte a báránypőr süveg is lekivánczik. Már kezdi bänni, hogy olyan korán vágott neki a menetelnek. Végre halvány pirosodásba fog a keleti látóhatár alja. Ott ahol ölelkezik a szelid hajlásu dombokkal. Lassanként azután egészen kivilágosodik...

Most már könnyebb a gyalogolás. Sőt a kápolnai ut kereszteződésnél emberekkel is találkozik. Jó ismerősökkel, akikkel elbeszélgetve észre se igen veszi, hogy a bogozai határba érkeztek.

Itt ismét nagyobb figyelem szükséges. Az országut telis-tele van kocsiival, lóval, szarvasmarhával. A különböző falukból vezető utak és dülő utak csak úgy öntik a vásárra igyekvőket.

Az élénkség persze a vásárban legnagyobb. Különösen, a mikor elhallatszik a dobszó és az adás-vevés megkezdődik.

— Jó vásár lesz! — mondogatják az emberek egymásnak. És magában mindegyik előre örül, hogy a nagy ut és fáradság nem lesz hiába.

Hajdu Nagy Illés tinóit egy mészáros forma jól megtermett, vastag óraláncos ur veszi alapos szemle alá. Mikor aztán úgy látszik, hogy kitanulmányozta, hány kiló hus lehet a két tinóban, megszólítja a gazdát.

— Hogy adja kend?

Illés ránéz a kérdezőre, aztán a tinókra és csak úgy foghegyen, mint akinek nincs valami erős eladni való szándéka, vágja oda:

— Olcsón nem adjuk!...

— Nem! — feleli a mészáros — azért talán majd megalkuszunk

Így történik nem is valami sok szóbeszéd után. Illés átveszi a tinók árát, de bucsuképen még megveregeti az állatokat. Azután megy kiki a saját dolgára.

Illés várakozásán felül jó vásárt csinált. — Hiába, kapós pórtéka a szép jószág! — mondogatja és szétnéz, hogy az ismerősök miként állanak eladás dolgában.

Majd amikor a szél feléje tereli a fölséges pecsenye-illatot, egy csepet sem gondolkozik tovább, hanem a vonzó erőnek engedve, betér egy kis áldomásivásra.

Mindenáron pajtásra kívánna szert tenni Mert hát így jobban esik még a pecsenye is. Azután: — ökörszik magában! — az ember pedig tudvalevőleg nem az. A sok alku kiszáritja a vásárló torkát és jól esik azt egy kis vörös borral megkengetni.

Mivel az ismerősök még nem adtak el, egyedül foglal helyet a kecskelábu asztal mellett. Még jóformán eleget sem tett a legszükségesebb vágyak kielégítésének, ami után annyira kívánczozott, máris akad beszélgető pajtása.

Uriforma alak telepedik le melléje A mohó étvágyról úgy látszik felismeré, hogy a gazda jó vásárt csapott. Nehány perc mulva hangos lesz közöttük a szó. Az ujonnan érkezett emberből csak úgy ömlika beszéd, mintha valósággal könyvből olvasná Nagy darab földet bejárhatott, mert sok mindent tud a világ forgandósága felől. Illés gazda rövid időn belül egészen összeharátkozott vele. Közben pedig egyre ürültek az üvegek. A vásárosok be-betértek, el is mentek, de ők ketten csak nem igen gondoltak a távozásra.

Ezalatt az új ismerős Illésnek persze már a lelke minden titkos számítását tudta. Hogyne lett volna előtte tiszta az, minként lehet a tinók árától megszabadítani.

A gazdának a nyelve már akadozott, a feje gözölgött, amikor végre elszánta magát a hazafelé indulásra. Ha észreveszi, hogy a világlátott jó barát mennyire szemmel tartja hová teszi a tinók árát, tán gyanut fog.

Széles jókedvében azonban rá sem gondolt az ilyesmire. Sőt amikor az urféle ember egyszer csak hirtelen bucsut vett azzal, hogy földijét pillantotta meg, el nem ereszté a kezét mindaddig, amíg az lelkére meg nem ígérte, hogy arra felé lesz az utja, el nem kerül az Illés gazda házára...

Hajdu Nagy Illés csendesen botorkál hazafelé. Még világosság van de azért körülbelül ugyanaz a baj, ami hajnalban volt. Az embernek nem hogy békét a kerékkel agyonvágott ország utja. Jó szerencse, hogy eléri a Kaszás Istók kocsija és felveszi, különben ki a megmondhatója, hogy mint kerülne haza.

Igy sem igen tudja, mert valami úgy huzza le a fejét, valami olyan álomság féle. Mikor lesegítik a kocsiról, még akkor sincs tisztában, hogy mit kell cselekedni; csak mintha azt hallaná, hogy a haragos asszony disznót emleget.

Mikor aztán másnap hosszú és zavaros álom után magához tért, keresgéli a tinók árát, de az bizony csak nem akar előkerülni. Hiába szólítja az asszonyt, hogy segítsen a keresésben; hiába minden...

Az utolsó fillérig oda a pénz. Illés gazda most már sejti a szomorú valót és átkozza a barátkozást. Emlegeti, hogy így lesz meg úgy lesz, ha az az ur a szeme elé kerül de bizony a megtörtént dolgot meg nem változtathatja többé. Az áldomásívás ez egyszer bizony rosszul sikerült.

A világlátott pajtás olyan vásári tolvaj, a ki kiszimatolja, nagy ügyességel és ravasz fortélylyal, hogy melyik falusi embernél található jelentékeny összegű pénz. És ha csak hozzáférhet, hát ellép vele örökre. Örizzünk az ilyen soha nem látott, könnyen barátkozó alakoktól, mert nagy baj származhat belőle.

Cs. E.

A Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált híres

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süketéget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** még idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu“-hoz című gyógyszerárban.

Agrár fakarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett alaptőke egy és fél millió korona.

Fiókintézetek és kirendeltségek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely, Sepsiszentgyörgy és Székely-Keresztur.

Jelzálogkölcsonöket nyújt földbirtokra és bérházakra legjutányosabb feltételek mellett, ugyszintén **törlesztéses kölcsönöket 500 koronától** kezdődőleg a törlesztést és kamatot magában foglaló fél évi részletfizetések ellenében **4 1/2 o/c alapkammattal.**

Leszámltól 6 hónapi lejáratig terjedő váltókat, utalványokat és adósleveleket.

Elfogad betéteket könyvecskére, folyó, vagy cheque számlára és azokat rendszerint **felmondás nélkül fixotl vissz**

Bank és pénzváltó osztályunk üzletköre:

Értékpapir, idegenpénzek vétele és eladása.
Tőzsdel megbizások.

Sorsjegyek eladása letétjegyre és egyenlő havi **részletfizetésre.** Az első részletfizetése után a sorsjegyekre eső nyeresemény már a vevőt illeti.

Kölcsönök nyujtása értékpapirokra.

Osztálysorsjegyek főelárusítási helye. Szelvény-beváltás.

Letétek. Elfogadunk értékpapirokat, okmányokat megőrzésre.

Költségmentesen megvizsgáljuk mindennemű sorolás alá eső értékpapirok huzását.

Kivándorlóktól érkező pénzek, utalványok, csekkek legolcsóbb beváltási helye.

Képviseli a legrégibb és legnagyobb biztosító intézetet a „Trieszti Általános Biztosító Társaság“ (Assicurazioni Generali) és eszközöl tüz-, üveg- és jégkárt, valamint betörés elleni, végre élet és balesetelleni biztosításokat a legolcsóbb díjak mellett.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZS IZÜ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

„VASÁR NAP“

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES HETILAP.

== AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET EGYHÁZI ÉRTEKEZLETÉNEK KIADÁSA. ==

Szerkesztik : Tóthfalusi József ref. lelkész és Paál Gusztáv ref. koll. tanár, Maros-Vásárhelyt.

Mi a „Vasárnap“ célja ?

A „Vasárnap“ célja az, hogy legyen a mi olvasni tudó és olvasni szerető magyar és első sorban erdélyi református magyar véreinknek komoly irányu, egészséges szellemi táplálékot adó, a világ dolgairól helyesen tájékoztató olvasmánya, a melyből tápot merítsen hitének, vallásos szükségletének; megismertesse teendőivel, hogy azok teljesítése által igaz keresztyén magyar ember lehessen.

Hogyan fizessünk elő a „Vasárnapra“ ?

A „Vasárnap“ előfizetési díja egész évre 4 korona, félévre 2 kor., negyedévre 1 korona. Előfizetünk úgy, hogy a megfelelő előfizetési díjat postán utalványozva a „Vasárnap“ kiadóhivatala címére Maros-Vásárhelyt, Szentgyörgy-utca 9. sz. címre elküldjük. A megrendelést czélszerűen eszközölheti mindenki a maga illetékes lelkésze útján is, a ki szívesen fogja az előfizetési díjat hozzánk elküldeni.

Ne hanyagoljuk el a megrendelést, hogy a lap küldésében fennakadás ne álljon elé.

A „Vasárnap“ jutányos áron hirdetések is elfogad.

